

DOI: 10.18372/2415-8151.24.16298
УДК 727:721:379.8

ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЦЕНТРІВ РОЗВИТКУ МОЛОДІ

Трошкіна Олена Анатоліївна¹, Лупіна Альона Володимирівна²

¹ кандидат архітектури, доцент, Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури, Київ, Україна,
e-mail: olena.troshkina@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0002-0597-9700
² Національний авіаційний університет, Київ, Україна,
e-mail: 4734922@stud.nau.edu.ua, orcid: 0000-0002-9545-2792

Анотація. **Мета:** дослідити трансформацію об'ємно-планувальних рішень сучасного молодіжного простору в контексті структуризації архітектурної форми в міському середовищі. Приділити увагу плановому рішенню молодіжних центрів, виокремлюючи основні умови для комфорту, достатньої кількості місця, правильному функціональному рішенню та кількістю напрямлень в навчально-виховному плані. Розглядається історичне переосмислення комунікаційного простору сучасного молодіжного центру та створення мотиваційного середовища. На основі аналізу світового досвіду проектування формулюється філософсько-архітектурна концепція, закладена в основу створення сучасного простору для молоді.

Методологія. У статті використані традиційні наукові методи історичного аналізу, порівняльного аналізу та метод системно-структурного аналізу.

Результати. У статті розглядаються історичні трансформації компонентів, включених в архітектурну форму центрів розвитку молоді, в фокусі впливу на них соціокультурних потреб суспільства.

Проаналізовані сучасні зарубіжні і вітчизняні проекти, які реалізують ідею створення молодіжного простору. Виявлені центральні домінанти об'ємно-просторових і планувальних аспектів формування молодіжного середовища, що враховують важливість соціокультурних змін, в тому числі життєдіяльності населення, збереження та розвитку регіонів. Позначений спектр переваг проектування молодіжного середовища як формотворного елемента розвитку міської інфраструктури.

Результати досліджень можуть бути використані архітектором при проектуванні об'ємно-планувальних рішень молодіжних просторів, створених в контексті структуризації міського простору, реорганізації морально застарілих будівель і їх адаптація до сучасних тенденцій культури з урахуванням інтересів суспільства, з'єднання розрізнених видів діяльності в єдину міську програму, функціонуючу як повноцінний механізм.

Наукова новизна. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

- виявлені особливості формування архітектури сучасних дозвіллевих закладів для молоді, отримані в результаті аналізу і вивчення існуючої вітчизняної практики проектування та будівництва подібних закладів в сучасному світі;

- виявлені функціональні блоки сучасного центру розвитку молоді, що формує позитивний психологічний мікроклімат, який відображає специфіку сприйняття і взаємодії молоді людини з архітектурним простором;

- доведено, що головним моментом при проектуванні сучасних молодіжних центрів є формування мотиваційного середовища та акцентування уваги на можливість використовувати гаджети та мультимедійні пристрої в умовах навчання та подальшої перспективи самореалізації в сфері техногенної комунікації.

Практична значущість. Дослідження дозволяють проектувати нові молодіжні центри, які нестимуть позитивний вплив на молодь, урівноважуючи різні види рекреаційної, розвиваючої та розважальної активності. Сучасні концепції мотиваційного середовища розвивають громадський простір міста, що призводить до еволюції культурно-соціальних взаємовідносин суспільства в цілому. Чим більше ресурсу буде витрачено зараз для реалізації можливостей молоді, які ще не знайшли відображення в архітектурній практиці, тим комфортніше і безпечніше буде середа і оточення молодіжних центрів в майбутньому.

Ключові слова: клуб, палац, центр розвитку молоді, мотиваційне середовище, синергетичність, об'ємно-планувальна організація.

ВСТУП

В даний час для сучасного світу проблема соціальної адаптації неповнолітніх є однією з найбільш актуальних. Підліток 21 століття стає не гірше або краще свого однолітка десятирічної давності, він просто стає іншим.

Проблематика великої кількості дезадаптованих дітей — дітей, позбавлених належного догляду, виховання, які ведуть асоціальний спосіб життя, вчиняють злочини, вживають в ранньому віці тютюнові вироби та алкогольні напої — відходить на другий план. Сучасні підлітки — діти мультимедійних технологій, цифрових розваг, які стали заручниками віртуального світу, що має свої позитивні і негативні наслідки.

У сучасній молоді формується «кліпове мислення», вони швидко дорослішають та поглинають інформацію, займаючись самоосвітою в Інтернеті, краще розбираються в техніці, ніж в людських емоціях і в людській поведінці. З цієї специфіки можна проаналізувати, що психологічні особливості сучасного покоління — менше людської комунікації, більше техногенної.

Освіченість, рішучість, орієнтація на високий рівень досягнення стають особливо важливими якостями для молоді. При цьому, що емоційні і моральні цінності займають останні місця ієрархії. Зараз молодь виступає не «молодшим» по відношенню до старшого покоління, а рівноправним партнером в спілкуванні та у спільній діяльності. Завдання виховання сучасних підліт-

ків повинна полягати у створенні умов для розвитку вольових якостей та збалансованому використанню новомодних гаджетів.

Рішення даної проблеми можливо не тільки в соціально-педагогічному аспекті, але і в архітектурному. Особлива роль в подоланні віртуальної залежності неповнолітніх відводиться спеціальним навчально-виховним закладам — молодіжним центрам. Нажаль, у вітчизняній архітектурній теорії і практиці недостатньо знань для сучасних підлітків. Нові часи чекають нові будівлі, її функції і зовнішній вигляд.

Необхідність створення спеціалізованих центрів для підлітків стає актуальною. Хоча слід зазначити, що останнім часом з'являються і спеціально побудовані для дітей і підлітків будівлі. Всі ці об'єкти представляють собою один з видів реабілітаційної установи для неповнолітніх з проблемами в поведінці, навчанні, розвитку, соціальної адаптації. Однак існуючі приклади архітектурної організації підліткових центрів багаті в чому орієнтовані ще на радянський досвід і не здатні задовольнити в повній мірі потреби сучасної молоді.

Формування нової моделі архітектурного рішення центру для підлітків є важливим завданням, що вимагає комплексного підходу. Основою для створення такої моделі є вивчення основних архітектурно-планувальних особливостей при проектуванні центрів розвитку молоді на основі аналізу радянського досвіду та досвіду сучасників поза межами України.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Основна увага була приділена архітектурним відмінностям центрів розвитку молоді від звичайних навчальних закладів у відображенні архітектурно-містобудівному проєтуванні, трансформації ідеї молодіжного простору через зміну об'ємно-просторового типу архітектурної форми, тісно пов'язаного з людським потенціалом міського соціуму, що володіє інноваційно-креативними компетенціями, про що йде мова у наукових працях Корольової Є. Н. [6], Надирової Д. А. [13], Чапля Т. В. [18], Ільвицької С. В. [2].

Для того, аби ретельно розібратися в психологічному стані підлітків, дізнатися про їх потреби, сучасні проблеми, залежності та внутрішні переживання, автори опрацювали джерела, присвячені різним аспектам вікових змін молоді людини, зокрема, наукові праці Моффіт Т. Е. [11], Рудольф К. Д. [15], Сичова Є. Б. [17].

Окрім вивчення наукових статей та збірників, були проаналізовані інтернет-ресурси, які включали в себе приклади молодіжних центрів сучасних і радянських часів, основні вимоги до проєктування внутрішнього та зовнішнього середовища центрів, надання важливих функцій в закладі та експерименти при проєктуванні. Наприклад, на основі інтернет-сайтів [4], [5], [7], [8], [9], [10] можемо розглянути особливості архітектурно-планової організації сучасних молодіжних центрів поза межами країни, порівняти з радянським наповненням та зовнішнім виглядом будівлі.

МЕТА

Мета статті полягає в визначенні основних особливостей архітектурно-планувальної організації центрів розвитку молоді в сучасному світі. У порівнянні зі старим досвідом проєктування подібних закладів, зрозуміємо наскільки необхідно сучасному підлітку проводити час в приватних навчальних закладах або після занять в школі, тому що зазвичай вважається, що в звичайній школі молоді не дають належних можливостей для вивчення своїх інтересів і хобі.

Досягнення мети здійснюється в три етапи. 1-й етап — ознайомлення з головним прикладом архітектурно-планувальних особливостей будівлі радянських часів.

2-й етап — визначення особливостей дизайну і просторового рішення молодіжних центрів на прикладі характерних зразків поза межами України.

3-й етап — знайти характерні риси центрів, функціональні особливості внутрішнього простору та композиційних прийомів зовнішнього проєктування центрів розвитку підлітків.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Центри розвитку молоді — це заклади, які призначені для забезпечення безпечного, сучасного, неформального та наглядного середовища для молоді. Вони пристосовують неструктуровану соціальну взаємодію між різними віковими групами та дають можливість пропонувати більш структуровану діяльність у подальшому розвитку молоді [14].

Оскільки кордони підліткового віку включає в себе вік від 10-19 років, молодіжні центри спільноти повинні добре підтримувати різні потреби і бажання кожного підлітка. Комплексний аналіз молодіжних центрів дозволяє виділити основні особливості архітектурно-планувальної організації при проєктуванні.

В даний час організація багатопрофільного дозвільного середовища для молоді стає все більш актуальною для архітектора, переосмислення поняття «молодіжний простір» виходить з органічного поєднання особливостей архітектурно-містобудівного проєктування і сучасних інтеграційних концепцій формування особистості молоді педагогічної [1], соціальної, психологічної [16] і економічної [6] спрямувань.

Архітектурне планування формує простір для життя підлітка, а в певному сенсі дійсності, формує самосвідомість суспільства, пропонуючи можливості для реалізації перспективних напрямків молодіжного дозвілля і змінює поведінку підлітка, переводячи з позиції «спостерігача» до ролі активного учасника, залученого в процес і відповідального за свою діяльність [18].

У сучасному міському просторі молодіжні центри стають установами, які акумулюють в своїх стінах молодь з високим потенціалом соціальної активності. Однак витoki зародження міського простору для молоді в своїй основі споріднені з такими закладами, як клуби, що вміщують в собі дозвільні функції, відомі ще з часів античності. Архітектурно-планувальна структура грецьких гетер і римських колегій (рис. 1) відповідала функціональним особливостям — реалізації організованого дозвілля, навчання та участі елітарного шару населення в суспільному житті. Згодом в середині століття групи, об'єднані єдністю суспільних поглядів, як правило, носили творчий характер [2].

Закріплення в історії поняття «клуб» пов'язане з закладами, що набирають все більшої популярності в Англії з 18 століття, основоположною діяльністю яких представляли соціально-культурна і особистісна ініціативи зі створення комунікативного поля для спілкування. Згідно за дослідженнями Д. А. Надирової [13] англійські

клуби стали прототипами установ дворянських станових зборів в Казані на початку 19 століття. Їх архітектура формується на основі інтер'єрів замиського особняка з розширеними дозвільними і видовищними функціями, що відмінно підкреслює статус учасників таких клубів [3, 13].

Рис. 1. Будівля Римської колегії, Рим, Італія.

Переламним моментом для переосмислення архітектури юнацького клубу стала епоха радянського авангарду з його принципово новими об'ємно-просторовими рішеннями, які відреагували на соціальне замовлення того часу. Основним архітектурно-просторовим компонентом будівлі виступає простір трансформованого залу, що відображає філософську концепцію архітектора — «робота клубу повинна відбуватися на очах мас абсолютно відкрито» [13]. Архітектурна виразність клубів 30-х років СРСР включає характерну простоту форм, динамічну композицію, різноманітність об'ємно-просторових рішень. Особливості архітектурної організації радянського клубу тісно пов'язані з його територіальною приналежністю: розроблені ієрархічні структури з урахуванням чисельності населення.

До початку 20 століття розвивається інший тип дозвільного закладу, призначений для позашкільної освіти молоді, що стає стимулом для розвитку нового архітектурного типу будівлі, який поєднує в собі багатофункціональну структуру (розважальну, дозвільну, комунікативну і інші) — це Палаці юнацької творчості, Будинки юного пролетаря та Палаці молоді. Варто відзначити, що проекти подібних будівель найчастіше несли в собі важливу містоутворюючу і ідеологічну складову, дозволяючи молоді стати повноправним членом суспільства.

Одним із яскравих радянських прикладів в Україні є державний навчальний заклад «Київський палац дітей та юнацтва» (рис.2). За проектування архітектори А. М. Милецький і Е. А. Більський отримали в 1967-му році державну премію

СРСР [5]. Будівля має 3 поверхи, призначена для відвідування молоді різних гуртків віком від 5 до 21 років. Навчання проводилось в 200 напрямках, черпаючи знання і вміння по 186-ти різних спеціальностей творчого і технічного характеру. Будівля повністю виправдала свою функціональну здібність для дітей та підлітків, продовжуючи розвивати сучасну молодь в творчому аспекті, але на сьогоднішній день цього стало недостатньо [5, 19].

Рис. 2. Київський палац дітей та юнацтва, Київ, Україна.

Фізично застарілі планувальні рішення, відсутність інтересу у цільової групи та одноманітне функціональне зонування простору — типові проблеми архітектури більшості радянських будівель. Об'єднуючим фактором сучасних молодіжних центрів є відмова в більшості від звичного планування гурткових просторів коридорного типу на користь неформальних просторів, що стимулюють молодь брати участь в командній роботі. Молодіжні центри, на прикладі центру «Chilbo» (рис.3), прагнуть надавати платформу, на якій молоді люди мають можливість обирати собі найулюбленіші місця, де вони можуть жити, відпочивати, бути наодинці, ходити на обрані заняття, і де просторові характеристики кожного простору точно відчуються на рівні їхніх очей [7].

Частина будівлі регулюється своєю висотою та площею підлоги, завдяки чому молодь сприймає архітектурне творіння більше, ніж просто коробку. На кожному кінці проходів будівля зорово розширюється. Кожне вікно напроти один до одного підкреслює коридори гарним виглядом та достатньою кількістю природного світла. Крім візуального простору, коридор стає зоною відпочинку та колективних зібрань, що є невід'ємною частиною для підлітків.

Рис. 3. Молодіжний центр «Chilbo», Сувон, Південна Корея.

Нетипове вирішення архітектурно-планувальною організацією простору для підлітків можна відмітити молодіжний центр «Hua Fai» (рис.4), розташований за кілька кілометрів від тайсько-бірманського кордону. Дизайнерське вирішення молодіжного центру порушує традиційні конструкції таких установ, які максимізують корисність, мало враховуючи складні соціальні потреби молоді, що мешкає в цих просторах. Саме трикутна структура будівель, які розміщені хаотично на території центру та каскадні вертикальні сади підкреслюють природні особливості місця забудови [9].

Аналіз архітектурного досвіду розглядає трансформацію ідеї молодіжного простору через зміну об'ємно-просторового типу архітектурної форми, тісно пов'язаного з підлітковим потенціалом міського соціуму, що володіє інноваційно-креативними компетенціями.

Рис. 4. Молодіжний центр «Hua Fai», Пхра Тхат Пхра Даєнг, Таїланд

Таким чином, справедливо говорити про необхідність діалектичного зв'язку між відповідністю форми і змістом молодіжного простору, причому розглядати процес як взаємоспрямованості одночасно в обидва боки, тобто не тільки форма слідує за змістом, а й зміст коригується формою.

Проблемою молодіжного простору частіше займаються на рівні нової соціально-економічної політики. Яскравий приклад — будівництво Інноваційного культурного центру в Калузі (рис.5). За визнанням авторів проекту головним завданням було «придумати структуру, об'єднуючу інтереси принципово різних груп користувачів і різні формати дозвілля — від концерту до філософського гуртка» [3, 4].

Соціальний запит був вирішений як відображення ідеї вузла перетинання стрічок, що зв'язує освітню та громадську функції. Таке об'ємно-планувальне рішення дозволило архітекторам чітко розмежувати принципово різні характери діяльності, але в той же час дало можливість благоустрою вуличного простору, не тільки органічно включеного в існуючий ландшафт, а й надає можливості для активної діяльності молоді. У містобудівному сенсі будівля стає мотиваційним простором культурного життя громадян, в якому співзвучно з'єднуються місця для проведення міських заходів, а також можливості для активного проведення вільного часу у вигляді паркуру та скейтборду [3].

Рис. 5. Інноваційний культурний центр в Калузі.

Варто окремо підкреслити, що будівля максимально делікатно вбудована в навколишнє середовище: збережені існуючі дерева, спроектовані зручні сходи-пандуси до парку ім. Ціолковського. Архітектурний внутрішній простір зовні розкривається за межами комплексу. Складне багаторівневе функціональне зонування комплексу врівноважено лаконічною естетикою архітектурного вигляду фасадів, застосуванням натуральних матеріалів, також ахроматичне вираження функціональної схеми будівлі (підкреслена чорно-біла структура, об'єднана дерев'яним ступінчастим простором амфітеатру).

На прикладі представлених проектів можна бачити, що в сучасній міській архітектурі простір молодіжного дозвіллевого центру займає

важливу структуроутворюючу функцію, створюючи новий відкритий міський простір для молоді, що стає містобудівною домінантою. Одним із обов'язкових елементів завершення формування екстер'єру центрів розвитку сучасної молоді є рішення благоустрою території та організація спортивно-ігрових елементів, формування рельєфу з метою використання для екстремальних розваг, створення ландшафту, що сприяє активному проведенню часу підлітків з один одним і балансує використаний час в гаджетах та Інтернет-ресурсах.

Світовий практичний досвід і наукові дослідження в галузі містобудування підтверджують тенденцію формування гармонійного просторового середовища, що є одним із способів регламентування проблеми урбанізації міського простору, пов'язаної, в тому числі зі збільшенням відсотка молоді серед жителів міст різної кількості населення [19].

За результатами дослідження в області архітектурного проектування виявлено, що важливим критерієм для молодіжних громадських просторів стає їх синергетичність, тобто «Більший вплив [вони] надають в сукупності своїх функцій, ніж сумою окремих частин, що входять в проект» [20]. Таким чином, актуальним завданням для архітектора є:

- реорганізації морально застарілих будівель і їх адаптація до сучасних тенденцій культури з урахуванням інтересів суспільства;
- формування молодіжних просторів, створених в контексті структуризації міського простору;
- створення мотиваційного середовища у внутрішньому просторі з урахуванням потрібного функціонального зонування приміщень;
- з'єднання розрізаних видів діяльності в єдину міську програму, функціонуючу як повноцінний механізм.

В архітектурі центрів для підлітків створення мотиваційного середовища буде проявлятися як у функціональній структурі будівлі, так і в його зовнішності. Основою для планувальної організації центру розвитку молоді буде його поліфункціональність [12]. Виділимо наступні функціональні блоки такого центру: блоки позашкільного навчання підлітків для розвитку і самореалізації, видовищно-розважальний, фізкультурно-оздоровчий, виставковий, людської комунікації і громадського харчування, виховно-психологічної допомоги. Всі вони повинні бути об'єднані системою рекреаційно-комунікаційного каркасу, що сприяє структурній організації будівлі і формує позитивний психологічний

мікроклімат, який відображає специфіку сприйняття і взаємодії молоді людини з архітектурним простором [14].

Виходячи з аналізу архітектурних прикладів різного часу виявлені наступні групи прийомів формоутворення будівель, найбільш виразних з точки зору сприйняття потреб підлітків: формоутворення, засноване на чіткій геометрії із застосуванням (експресивності поєднання геометричних форм, регулярних сіток, комбінаторики простих геометричних форм, деконструктивистських «зламів форм»); формоутворення, засноване на біонічних принципах із застосуванням (зооморфних та біоморфічних форм, оболонок експресивного характеру) [14, 19].

Подібні особливості знаходять своє відображення і у внутрішньому середовищі центрів. Таким чином, можна виділити найбільш виразні інтер'єрні рішення, засновані на використанні: ефектів освітлення, імітації природного середовища, різного ступеня відкритості і закритості простору (рис.6), ефекти тектоніки, ефекти поєднання різноякісних фактур [8, 14].

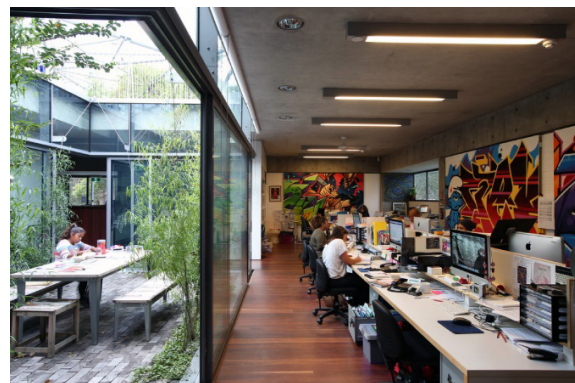

Рис. 6. Інтер'єр молодіжного центру Ватерлоо, Сідней, Австралія

Архітектурне проектування згідно глобальної тенденції до організації міського середовища трансформує його у відкритий громадський соціокультурний простір. Через те, можна сформулювати основні вимоги для центрів розвитку сучасної молоді, орієнтованих на підлітків. Головною задачею є створення мотиваційного середовища, що сприяє розвитку соціальної адаптованості підлітка і орієнтоване на створення: потреби в приналежності групі; мотивація в спілкуванні з дорослими; мотивація в професійній орієнтації; навчальний процес у сфері нанотехнологій і програмування; потреби в автономії і самоствердженні; мотивація соціальної адаптації.

Подальший розвиток заявленої теми бачиться на основі пошуку шляхів найбільш оптимального поєднання функціонально-просторової

організації центру розвитку підлітків, сучасної і адекватної специфіці сприйняття молоді люди вигляду будівлі, яка повинна стати своєрідним центром тяжіння тінейджерів. Особлива роль приділяється специфіці рішення внутрішнього і зовнішнього просторів центру і формування середовища для розвитку сучасного підлітка.

ВИСНОВКИ

Отже, важливим аспектом забезпечення успіху проектування молодіжного центру є вперш за все сам простір. Сучасна будівля молодіжного центру потребує переосмислення свого звичного типу функціонально-планувальної структури. Аналіз зарубіжного і вітчизняного архітектурного досвіду дозволяє зробити висновок про те, що архітектори все частіше звертаються до концепції «третього місця», де молодіжний простір сприймається як майданчик для розвитку своїх комунікативних навичок і реалізації творчих планів. Об'єктивною потребою суспільства стає форму-

вання архітектурних особливостей для проектування нового типу молодіжного простору.

Кінцева ідея дизайну полягає в створенні місця для роздумів, де молоді люди з усього світу могли б брати участь в тісному діалозі, а також налагоджували дружні стосунки, формуючи нові перспективи на майбутнє. Поряд з цим не варто забувати про необхідність підтримки світової містобудівної практики — доцільною і гармонійною структуризації міської інфраструктури. Створення специфічного архітектурного середовища, яке надає позитивний вплив на молодь і є балансом між різних видів рекреаційної, розвиваючої та розважальної активності, що стає закономірним шляхом розвитку громадських просторів міста, а значить і еволюції культурно-соціальних взаємовідносин суспільства в цілому. Чим більше ресурсу буде витрачено зараз для реалізації можливостей молоді, які ще не знайшли відображення в архітектурній практиці, тим комфортніше і безпечніше буде середина і оточення молодіжних центрів в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Зайцева А.П. Особистісна мотивація дітей як фактор підвищення якості навчання / А.П. Зайцева, Д.В. Зайцев // Латвія: Lambert Academic Publishing. — 2018. — С. 53.
- [2] Ільвицька С. В. Розвиток архітектури та природи як єдиної системи / С.В. Ільвицькая, І.А. Поляков // Природничі та технічні науки. — 2014. — № 1112 (78). — С. 443-444.
- [3] Ільвицька С. В., Зайцева А. П. Трансформація концепції молодіжного простору в сучасному міському середовищі. Державний університет із землеустрою, Москва, Росія. 2020. — С. 168-173
- [4] Інноваційний культурний центр в Калузі. 2017. [Електронний ресурс]: <https://archi.ru/projects/russia/10740/innovacionnyi-kulturnyi-centr-v-kaluge>
- [5] Київський палац дітей та юнацтва. [Електронний ресурс]: <https://kyivpastfuture.com.ua/ru/kievskij-dvorecz-detej-i-yunoshestva-istoriya/>
- [6] Корольова Є. Н. Створення громадських просторів — стратегічний пріоритет розвитку малих російських міст / О. М. Корольова, Д. Є. Масько // Регіональний розвиток. Самарський державний економічний університет. — 2014. — С. 43-50.
- [7] Молодіжний культурний центр Чільбо / Студія In Loco + Utopian Architects. 21 листопада 2017 р // [Електронний ресурс]: <https://www.archdaily.com/883360/chilbo-culture-centre-for-youth-studio-in-loco-plus-utopian-architects>
- [8] Молодіжний центр Ватерлоо, Сідней,

REFERENCES

- [1] Zaytseva A.P. Osobystisna motyvatsiya ditey yak faktor pidvyshchennya yakosti navchannya / A.P. Zaytseva, D.V. Zaytsev // Latviya: Lambert Academic Publishing. — 2018. — S. 53.
- [2] Il'vyts'yi systemy / S.V. Il'vitskaya, I.A. Polyakov // Pryrodnychi ta tekhnichni nauky. — 2014. — № 1112 (78). — S. 443-444.
- [3] Il'vyts'ka S. V., Zaytseva A. P. Transformatsiya kontseptsiyi molodizhnogo prostoru v suchasnomu mis'komu seredovyshchi. Derzhavnyy universytet iz zemleustroyu, Moskva, Rosiya. 2020. — S. 168-173
- [4] Innovatsiynny kul'turnyy tsentr v Kaluzi. 2017. [Elektronnyy resurs]: <https://archi.ru/projects/russia/10740/innovacionnyi-kulturnyi-centr-v-kaluge>
- [5] Kyivivs'ky palats ditey ta yunatstva. [Elektronnyy resurs]: <https://kyivpastfuture.com.ua/ru/kievskij-dvorecz-detej-i-yunoshestva-istoriya/>
- [6] Korol'ova YE. N. Stvorenniya hromads'kykh prostoriv — stratehichnyy priorytet rozvytku malykh rosiys'kykh mist / O. M. Korol'ova, D. YE. Mas'ko // Rehional'nyy rozvytok. Samars'ky derzhavnyy ekonomichnyy universytet. — 2014. — S. 43-50.
- [7] Molodizhnyy kul'turnyy tsentr Chil'bo / Studiya In Loco + Utopian Architects. 21 lystopada 2017 r // [Elektronnyy resurs]: <https://www.archdaily.com/883360/chilbo-culture-centre-for-youth-studio-in-loco-plus-utopian-architects>
- [8] Molodizhnyy tsentr Vaterloo, Sidney, Avstraliya. [Elektronnyy resurs]: <https://www.archdaily.com/883360/chilbo-culture-centre-for-youth-studio-in-loco-plus-utopian-architects>

Австралія. [Електронний ресурс]: https://www.archdaily.com/464114/waterloo-youth-center-collins-and-turner?ad_medium=gallery

[9] Молодіжний центр Хуа Фай / Estudio Cavernas. 2 січня 2018 р. ArchDaily. Accessed. 18 Вересня 2021. // [Електронний ресурс]: <https://www.archdaily.com/886310/hua-fai-youth-center-estudio-cavernas>

[10] Молодіжні центри. Ерік Г. Міон Льюїс і Циммерман Асошіейтс, Інк. 2017. [Електронний ресурс]: <https://www.wbdg.org/building-types/community-services/youth-centers>

[11] Моффітт Т. Е. Обмежена підлітковим віком і стійка антисоціальна поведінка протягом усього життя: таксономія розвитку. Психологічний огляд, 1993. — С. 674-701.

[12] Нагірна М. С., Петухова Є. І. Сучасні архітектурно стилістичні тенденції в проектуванні молодіжних центрів: зарубіжний досвід., Вісник Ради молодих вчених і фахівців Челябінської області №4, Росія.

[13] Надирова Д. А. Багатофункціональні дозвільні комплекси Котли середини XIX-початку XX ст. Збірник «Звістки Казанського державного архітектурно-будівельного університету». Казань. 2017. — С. 32-41.

[14] Редькіна І. Л. Архітектура дозвільєвих об'єктів для підлітків. [Електронний ресурс]: http://book.uraic.ru/project/conf/txt/005/archvuz26_pril/26/template_article-ar=K01-20-k6.htm

[15] Рудольф К. Д. Міжособистісний контекст підліткової депресії. В С. Нолен-Хуксема і Л. М. Хілт (ред.), Довідник по депресії у підлітків. Нью-Йорк. 2009. — С. 377-418.

[16] Сидорчук І.В. Цілі і перспективи історії дозвілля // Історична психологія і соціологія історії. Санкт-Петербурзький державний політехнічний університет. — 2015. — С. 174-186.

[17] Сичова Є. Б. Дозвільні центри для малюків та їхніх батьків: Експериментальне проектування /Е.Б.Сичова. — Єкатеринбург: Видавництво УралГАХА, 2008.

[18] Чапля Т. В. Архітектурний простір — спосіб моделювання людської поведінки // Вісник Томського державного університету «Культурологія і мистецтвознавство». — 2017. — С. 64-77.

[19] Innovation by Design and the Center for Teen Empowerment. (2002). What young people think and want. After-School programs in Boston. A report to the Boston After School for All Partnership. Boston, MA: Author.

[20] Melissa Lewis. The Space Between: Filling the Urban Void with a Collaborative Space // The Columbian College of Arts and Sciences of the George Washington University. — Вашингтон, 2016. — 41 с.

[com/464114/waterloo-youth-center-collins-and-turner?ad_medium=gallery](https://www.archdaily.com/464114/waterloo-youth-center-collins-and-turner?ad_medium=gallery)

[9] Molodizhnyy tsentr Khua Fay / Estudio Cavernas. 2 sichnya 2018 r. ArchDaily. Accessed. 18 Veresnya 2021. // [Elektronnyy resurs]: <https://www.archdaily.com/886310/hua-fai-youth-center-estudio-cavernas>

[10] Molodizhni tsentry. Erik H. Mion L'yuyis i Tsymmerman Assoshieyt-s, Ink. 2017. [Elektronnyy resurs]: <https://www.wbdg.org/building-types/community-services/youth-centers>

[11] Moffitt T. E. Obmezhenya pidlitkovym vikom i stiyka antisotsial'na povedinka protyahom us'oho zhyttya: taksonomiya rozvytku. Psykholohichnyy ohlyad, 1993. — S. 674-701.

[12] Nahirna M. S., Pyetukhova YE. I. Suchasni arkhitekturno stylistychni tendentsiyi v proektuvanni molodizhnykh tsentriv: zarubizhnyy dosvid., Visnyk Rady molodykh vchenykh i fakhivtsiv Chelyabins'koyi oblasti №4, Rosiya.

[13] Nadyrova D. A. Bahatofunksional'ni dozvil'ni komplekxy Kotly seredyny KHIKH-pochatku KHKH st. Zbirnyk «Zvistky Kazans'koho derzhavnoho arkhitekturno-budivel'noho universytetu». Kazan'. 2017. — S. 32-41.

[14] Red'kina I. L. Arkhitektura dozvil'yevykh ob'yektiv dlya pidlitkiv. [Elektronnyy resurs]: http://book.uraic.ru/project/conf/txt/005/archvuz26_pril/26/template_article-ar=K01-20-k6.htm

[15] Rudolf' K. D. Mizhosobystisnyy kontekst pidlitkovoyi depresiyi. V S. Nolen-Khuksema i L. M. Khilt (red.), Dovidnyk po depresiyi u pidlitkiv. N'yu-York. 2009. — S. 377-418.

[16] Sydorчук I.V. Tsili i perspektyvy istoriyi dozvil'lyya // Istorychna psykholohiya i sotsiolohiya istoriyi. Sankt-Peterburz'kyy derzhavnyy politekhnichnyy universytet. — 2015. — S. 174-186.

[17] Sychova YE. B. Dozvil'ni tsentry dlya malyukiv ta yikhnikh bat'kiv: Eksperymental'ne proyektuvannya /E.B.Sychova. — Yekaterynburh: Vydavnytstvo UralHAKHA, 2008.

[18] Chaplya T. V. Arkhitekturnyy prostir — sposib modelyuvannya lyuds'koyi povedinky // Visnyk Toms'koho derzhavnoho universytetu «Kul'turolohiya i mystetstvoznavstvo». — 2017. — S. 64-77.

[19] Innovation by Design and the Center for Teen Empowerment. (2002). What young people think and want. After-School programs in Boston. A report to the Boston After School for All Partnership. Boston, MA: Author.

[20] Melissa Lewis. The Space Between: Filling the Urban Void with a Collaborative Space // The Columbian College of Arts and Sciences of the George Washington University. — Vashynhton, 2016. — 41 s.

АННОТАЦІЯ

Трошкина Е. А., Лупина А. В. Особенности архитектурно-планировочной организации центров развития молодёжи.

Цель. Исследовать трансформацию объёмно-планировочных решений современного молодёжного пространства в контексте структурирования архитектурной формы в городской среде. Уделить внимание плановому решению молодёжных центров, выделяя основные условия для комфорта, достаточного количества места, правильному функциональному решению и количеству направлений в учебно-воспитательном плане. Рассматривается историческое переосмысление коммуникационного пространства современного молодёжного центра и создание мотивационной среды. На основе анализа мирового опыта проектирования формулируется философско-архитектурная концепция, заложенная в основу создания современного пространства для молодёжи.

Методология. В статье использованы традиционные научные методы исторического анализа, сравнительного анализа и метод системно-структурного анализа.

Результаты. В статье рассматриваются исторические трансформации компонентов, включённых в архитектурную форму центров развития молодёжи, в фокусе воздействия на них социокультурных потребностей общества.

Проанализированы современные зарубежные и отечественные проекты, которые реализуют идею создания молодёжного пространства. Обнаружены центральные доминанты объёмно-пространственных и планировочных аспектов формирования молодёжной среды, учитывающие важность социокультурных изменений, в том числе жизнедеятельности населения, сохранения и развития регионов. Обозначенный спектр преимуществ проектирования молодёжной среды как формообразующего элемента развития городской инфраструктуры.

Результаты исследований могут быть использованы архитектором при проектировании объёмно-планировочных решений молодёжных пространств, созданных в контексте структурирования городского пространства, реорганизации морально устаревших зданий и их адаптация к современным тенденциям культуры с учётом интересов общества, соединение различных видов деятельности в единую городскую программу, функционирующую как полноценный механизм.

Научная новизна. Научная новизна исследования заключается в том, что:

- выявлены особенности формирования архитектуры современных досуговых учреж-

ABSTRACT

Troshkina E.A., Lupina A.V. Features of the architectural and planning organization of youth development centers.

Aim. To study the transformation of space-planning solutions of modern youth space in the context of structuring the architectural form in the urban environment. Pay attention to the planned solution of youth centers, highlighting the basic conditions for comfort, sufficient space, the correct functional solution and the number of directions in the educational plan. The historical rethinking of the communication space of a modern youth center and the creation of a motivational environment are considered. Based on the analysis of world design experience, a philosophical and architectural concept is formulated, which is the basis for creating a modern space for young people.

Methodology. The article uses traditional scientific methods of historical analysis, comparative analysis and the method of system-structural analysis.

Results. The article examines the historical transformations of the components included in the architectural form of youth development centers, in the focus of the impact on them of the socio-cultural needs of society.

Analyzed modern foreign and domestic projects that implement the idea of creating a youth space. The central dominants of the volumetric-spatial and planning aspects of the formation of the youth environment are revealed, taking into account the importance of socio-cultural changes, including the life of the population, the preservation and development of regions. The indicated range of advantages of designing a youth environment as a formative element in the development of urban infrastructure.

The results of the research can be used by the architect when designing space-planning solutions for youth spaces created in the context of structuring urban space, reorganizing obsolete buildings and adapting them to modern cultural trends, taking into account the interests of society, combining various activities into a single city program that functions as a full-fledged one. mechanism.

Scientific novelty. The scientific novelty of the research lies in the fact that:

- the features of the formation of the architecture of modern leisure institutions for young people were revealed, obtained as a result of the analysis and study of the existing domestic prac-

дений для молодёжи, полученные в результате анализа и изучения существующей отечественной практики проектирования и строительства подобных зданий в современном мире;

- выявлены функциональные блоки современного центра развития молодёжи, формирующие положительный психологический микроклимат, который отражает специфику восприятия и взаимодействия молодого человека с архитектурным пространством;

- доказано, что главным моментом при проектировании современных молодёжных центров является формирование мотивационной среды и акцентирование внимания на возможность использовать гаджеты и мультимедийные устройства в условиях обучения и дальнейшей перспективы самореализации в сфере техногенной коммуникации.

Практическая значимость. Исследования позволяют проектировать новые молодёжные центры, которые будут нести позитивное влияние на молодёжь, уравнивая различные виды рекреационной, развивающей и развлекательной активности. Современные концепции мотивационной среды развивают общественное пространство города, что приводит к эволюции культурно-социальных взаимоотношений общества в целом. Чем больше ресурса будет потрачено сейчас для реализации возможностей молодёжи, которые ещё не нашли отражения в архитектурной практике, тем комфортнее и безопаснее будет среда и окружение молодёжных центров в будущем.

Ключевые слова: клуб, дворец, центр развития молодёжи, мотивационная среда, синергичность, объёмно-планировочная организация.

AUTHOR`S NOTE:

Troshkina Olena, candidate of architecture, docent, The National Academy of Fine Arts and Architecture, Kiev, Ukraine, e-mail: olena.troshkina@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0002-0597-9700, professional activity: theory of architecture, semantics of architecture, synthesis of arts, representative public buildings, landscape architecture.

tice of design and construction of similar buildings in the modern world;

- the functional blocks of the modern youth development center were identified, which form a positive psychological microclimate, which reflects the specifics of the perception and interaction of a young person with the architectural space;

- it has been proven that the main point in the design of modern youth centers is the formation of a motivational environment and focusing on the ability to use gadgets and multimedia devices in learning conditions and further prospects for self-realization in the field of technogenic communication.

Practical significance. Research allows the design of new youth centers that will have a positive impact on young people, balancing different types of recreational, developmental and recreational activities. Modern concepts of the motivational environment develop the public space of the city, which leads to the evolution of cultural and social relationships of society as a whole. The more resources will be spent now to realize the opportunities of young people who have not yet found reflection in architectural practice, the more comfortable and safe the environment and surroundings of youth centers will be in the future.

Keywords: club, palace, youth development center, motivational environment, synergy, space-planning organization.

Lupina Alona, National Aviation University, Kiev, Ukraine, e-mail: 4734922@stud.nau.edu.ua, professional focus: architecture, design of the architectural environment.

Стаття подана до редакції 27.09.2021р.
Стаття прийнята до друку 18.10.2021р.